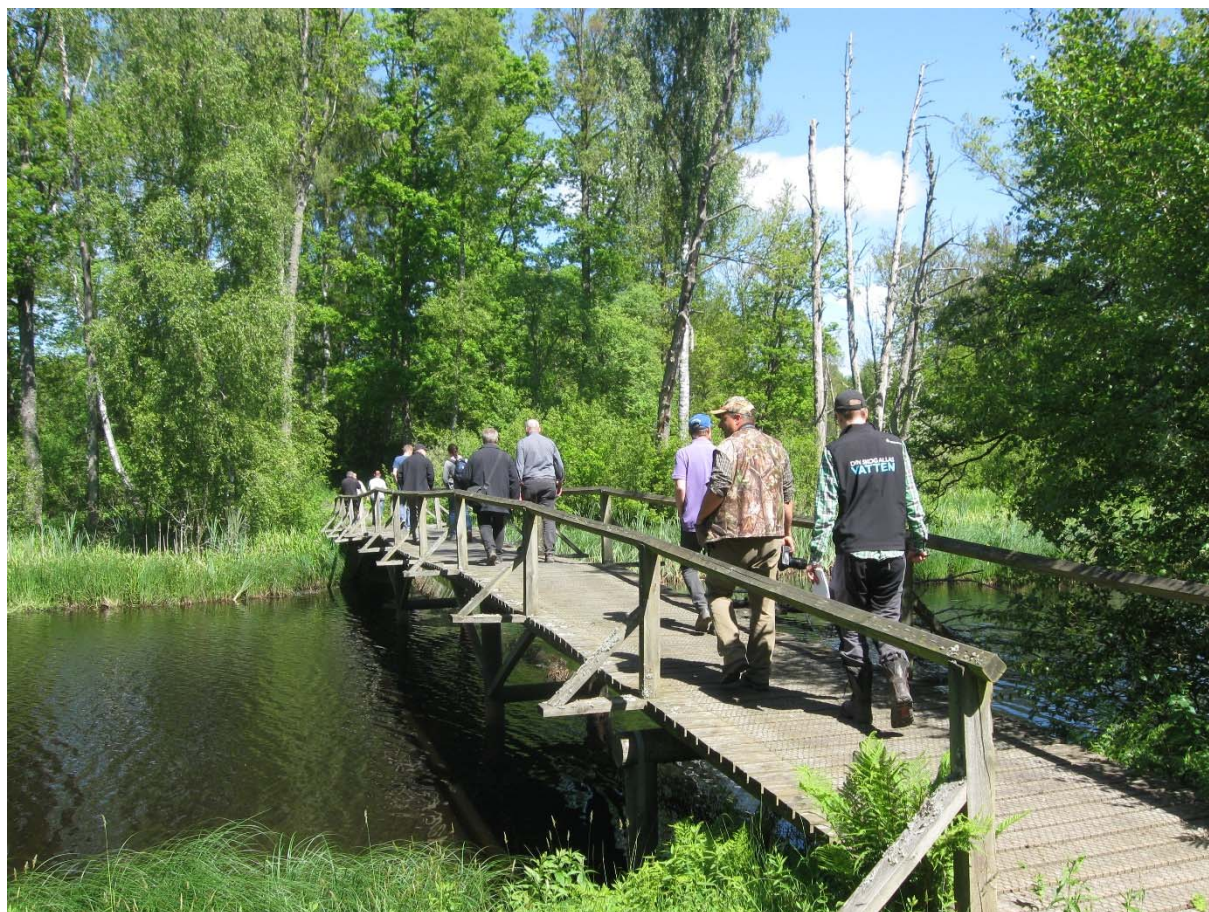

*Helgeå Model Forest, Helgeåns Vattenråd
och Partnerskap Alnarp
WORKSHOP rörande*

Biologisk mångfald – Läderbagge och långhorningar i eklandskapet längs Helgeå

2015-06-11

Antecknat av: Per Samuelsson Sundin Skogsstyrelsen,
Agne Andersson Osby Kommun, Helgeåns Vattenråd

Innehåll

Syfte	2
Vad är Model Forest?	2
Bakgrund	2
Frågor för dagen	2
Program	2
Inledning	3
Skogliga Naturvärden kopplade till Helgeå	3
Studiebesök	3
Område 1	3
Område 2	3
Område 3.....	3
Workshop	4
Vision: hur skulle ni vilja att ”Helgeådalen såg ut om 50år?	4
Hur går man tillväga för att nå detta?	4
Hur går vi vidare med att finansiera detta och vilka möjligheter till projekt finns det?	5
Deltagarlista	6

Syfte

Denna workshop ingår i en rad av workshopar som kommer att arrangeras av lokala intressenter och Helgeå Model Forest med stöd av Partnerskap Alnarp.

Syftet är att genom workshopar fånga in Helgeå Model Forests intressenters visioner för utveckling av sina frågeställningar och vilka åtgärder man vill göra för att uppnå visionerna. Målet är att utifrån detta formulera ett utkast till projekt och dess finansiering. Förutom att konkret avknoppas i olika projekt är resultatet av workshoparna en viktig del av Helgeå Model Forests strategiska plan för de närmaste 5 åren. Den strategiska planen utgör underlaget för IMFN:s bedömning av vår ansökan om fullt medlemskap

Vad är Model Forest?

International Model Forest Network (IMFN) är ett nätverk som sträcker sig runt om i världen och som arbetar för hållbar landskapsutveckling. Idag finns det 60 stycken Model Forest i 30 olika länder. Under våren 2014 accepterades Helgeå MF kandidatur till nätverket och efter en utvärdering under hösten 2015 är målet att vi ska få fullt medlemskap. Ett steg i det arbetet är att genomföra workshopar

Bakgrund

Många bark- och vedlevande insekter finns bara kvar på några små begränsade områden och har svårt att finna lämpliga livsmiljöer. Gamla grova lövträd i kombination med blommande mindre träd som sälg, hagtorn och rönn där den vuxna insekten kan finna nektar och pollen är en förutsättning. Längs Helgeå från Torsebro till Osby finns ett antal lämpliga miljöer för dessa stora vackra insekter.

Frågor för dagen

- Vision, hur skulle vi vilja att "Helgeådalen" såg ut om 50 år?

- Hur går man tillväga för att nå detta?

- Hur går vi vidare med att finansiera detta och vilka möjligheter till projekt finns det?

Och vid funderingarna kring detta fundera över dess inverkan på långhorningarna och hur de gynnas i allmänhet och om detta även kan hjälpa bevara och sprida dessa arter.

Program

08.30 Fika

09.00 Presentation av Model Forest och dagen. Agne Andersson

09.30 Skogliga naturvärden längs Helgeå. Anders Ekstrand

10.15 Studiebesök

11.45 Lunch

12,45 Workshops

14.00 Sammanfattning, avslutning.

Inledning

Denna träff ägde rum på Hanaskogs gård och med representanter för SLU, Skogsstyrelsen, markägare, förvaltare, kommun, Kristianstad Vattenrike, Hembygdsförening, Helgeås Vattenråd och Södra Skogsägarna. Agne Andersson välkomnar oss och inleder dagen. Efter en kortare presentationsrunda av deltagarna så tar Anders Ekstrand, ädellövspecialist på Södra, över och genomför en presentation kopplat till de skogliga naturvärdena längs Helgeå.

Skogliga Naturvärden kopplade till Helgeå

I presentationen så beskrevs "Helgeådalen" som en av top 10 vad gäller biologisk mångfald i regionen. Anders talade också kring ekens höga värde både som naturvärdesträd och ur produktionssynpunkt. Anders tryckte även på den problematik som kan uppstå i skyddade områden innehållande ek då dessa områden lämnas till fri utveckling vilket ofta skadar naturvärdena. Olika lövträds betydelse för naturvärdena, möjligheter att återskapa och hur man bör välja när man ställer sin hänsyn var också del av föreläsningen.

Diskussioner kring skötsel och hanteringen av GROT kom upp och gruppen konstaterade att det är ett område som kräver en förbättring då det i nuläget flisas en hel del GROT som agerar insektsfällor på grund av att man genomför åtgärderna på fel sätt och vid fel tidpunkt.

Studiebesök

Område 1

Nyckelbiotop med grova ekar på före detta betesmark där tillgången på död ved är god. Forskare från SLU förevisade en på platsen befintlig inventeringsmetod av insekter med hjälp av feromoner för att få en bild över hotade arters populationsstorlekar och områdets dignitet som lokal för den typen av insekter. Diskussioner fördes kring tekniken samt vilken information den kan ge. Det talades även hur gårdsstödens utformning har varit problematisk på denna typ av marker. Detta då EU stöden förordar hårdare huggningar samt att allt under 20cm i diameter klassas som igenväxnings mark utan tanke på återväxt av arvtagare.

Område 2

Nyckelbiotop då vi förutom död ved diskuterade att mindre besökta platser kan ha rikare fågelliv än andra mer välbesökta trots liknande livsmiljöer. Att man kan fundera över tillgänglighet kontra naturvård, åtminstone vad gäller fåglar. Det är också viktigt att dessa lövmiljöer inte sätts som NO i planer utan som NS då det krävs skötsel för att bevara och utveckla värdena. Återigen kom vi också in på stöden och vikten av att det är syftet med stödet som skall styra inte vara för stelbent så att det motverkar syftet.

Område 3

Nyckelbiotop intill vattnet där vi diskuterade en hel del kring värdena kopplade till denna typ av miljö. Här förväntar man sig att bland annat fladdermöss genomför sina födosök vid skymningen. Fjärilar plus nattflygande fjärilar trivs även i dessa lövrika områden intill vatten. Här reflekterade vi över att vi har dessa Gods att tacka för att många av dessa miljöer finns kvar då det alltid sköts på detta sätt och de har haft lite större ekonomiskt svängrum att ta denna typ av hänsyn då de har sett andra värden, till exempelvis jakt. Vi lyfte därför att det är "onödigt" att gå in med skyddsområden här (då

de bedriver ett aktiv och skonsam skötsel) istället för på andra områden. De större markägarna har en större vana att ta ett samlat grepp i sin markanvändning medan myndigheter genom sina olika ansvarsområden tenderar att missa helheten.

Workshop

Deltagarna delades in i fyra diskussionsgrupper där man ombads svara på nedanstående frågor.

Vision: hur skulle ni vilja att "Helgeådalen såg ut om 50år?"

Här låg fokus på eklandskapet längs Helgeå och effekterna av ett förstärkt sådant. De fyra grupperna lyfte att man ville bibehålla och öka mångfalden av bland annat långhorningar i området. Man såg framför sig öppna trädmiljöer med stort ljusinsläpp och mycket död ved. Blomrika miljöer i odlingslandskapet där man hade ett betat lövträdslandskap. Området hade fungerande våtmarker och var en fokusareal för ekologiska värden. Ekskogar med inslag av andra ädla lövträd, mosaik av betesmarker, mindre hävdade områden, slutnare delar och sumpskogar var således vår vision.

Hur går man tillväga för att nå detta?

En rad förslag på hur man når denna målbild gavs och nedan så återges dessa.

- Positiv rådgivning kring brukande av skog såväl betesmarker i eklandskap kan göras. Detta kan göras från myndigheter men också av andra intressenter det viktiga är att man når ut med ett enhetligt budskap.
- Jobba med goda exempel exempelvis demonstrationsytor. Visa upp hur vi på ett bra sätt når den målbild eller effekt med att erbjuda intressenter att ta del av hur andra i området jobbar.
- Stimulera att ädellövträd får bli evighetsträd, detta kan man t ex göra genom att erbjuda plaketter med fjädrande skruvar som sätts fast på ett antal träd så att kommande generationer ser att detta träd lämnades av "Mark Markägare år 2015" (hjälper att göra eken personlig).
- Diplom till markägare som gjort något extra för ädla lövträd i Helgeå området. Vem som delar ut detta kan man fundera över men förslag var Helgeå Model Forrest, Skogsstyrelsen, Södra, kommuner, Vattenriket etc (eller en kombination utav dessa). Helgeå Model Forrest skulle kunna vara ett samlingsnamn för alla intresserade aktörer att gemensamt och på ett enhetligt sätt utfärda denna hedersbetygelse.
- Att lyfta fram positiva exempel och hedra markägare i media eller på interna forum exempelvis så skulle Södra kunna hedra markägare som gjort något extra i deras tidningar eller på stämmor.
- Symbolisk ersättning för att sätta av 30 cm+ ädla lövträd för att bli arvtagare alternativt bli första generationers jätteträd i området (kan också kombineras med plakett)
- Bättre samhällsplanering – värdefulla områden läggs in i kommunernas översiktsplaner.
- Uppmärksamma aktörer på vad man har möjliggör att man jobbar med varumärken exempelvis hagmarkskött etc. En aspekt är att man "köper in sig" i konceptet genom att nyskapa trädväxande betesmarker och att man då får möjligheten/rätt till en märkning på ditt kött.

- Inventering över dikessystem och våtmarker längs delar av Helgeå eller utpekade delområden. Var anlägga sedimentationsdammar och översilningar.
- Samarbete mellan myndigheter och över länsgränserna.
- Få flera markägare/producenter att samlas kring ett gemensamt varumärke (ex kött) på detta sätt få till mer hävd och mer riktad hävd.
- Knyta igen värdekärnorna med hjälp av mellanliggande mindre fastigheter säkra återväxt av ersättningsträd. Utarbeta bättre kommunikation mellan olika intressenter (exempelvis markägare och myndigheter) för att undvika kontraproduktiva konflikter.
- Engagera allmänheten så att värden uppmärksammas och öka villigheten att bidra.
- Samla kunskap kring ek och om ek i olika åldersklasser. Förmedla detta till ägarna som får en insikt i hur man bör sköta ädellövskogen på bästa sätt (ur både natur och produktionssynpunkt).
- Samla bra exempel och förmedla dessa bland annat med reportage (ex i Gods och gårdar). Demoytor rörande skötselvandringar kan skapa intresse, bjuda in till Gods med besök av ex Kungen.
- Viktigt att samla identifiera och samla intressenter med kopplingar till detta (kyrkan, trafikverket, kyrkogården, länsstyrelsen, skolor, hembygdsföreningar, teatersällskapet, sågverk, skogsstyrelsen, etc).
- "Helgeå festivalen, Vi spelar så det Ekar"

[Hur går vi vidare med att finansiera detta och vilka möjligheter till projekt finns det?](#)

Förslagen här kretsade mycket till att få tag på pengar kopplade till en specifik åtgärd på liten och stor skala. Man lyfte att det kanske skulle finnas möjligheter i de nya landsbygdsstöden som skall börja från 2016, Nokås stöden, statliga ädellövsstödet. Man lyfte även LONA, Life projekt kopplat till N2000 områden. LLU skulle kanske kunna sponsra vissa studier? Kunde även stämma av med WWF eller lokala aktörer (kommuner) kring vissa typer av ämnesområden som kanske skulle vara av intresse. Vi var alla överens kring vikten att dels fastställa att jobba med något konkret (går att besöka och se) och att finansieringen av detta även ger möjligheten att fortsätta att jobba med nätverket och samla olika intressenter för att jobba mot vår vision.

Deltagarlista

Agne Andersson Osby kommun, Helgeån Vattenråd

Anders Ekstrand Södra

Christer Jönsson Helgeå Vattenråd

Emil Grönkvist Osby Naturbruksgymnasium

Erik Ederlöf Skogsstyrelsen

Frenne Lindell Hanskogs gods

Gunnar Isacsson Skogsstyrelsen

Hans Klementsson Markägare

Håkan Östberg Vattenriket

Jan Lannér Helgeå Model Forest, Skogsstyrelsen

Karin Hernborg Vattenriket

Lina Rosenstråle Östra Göinge kommun

Mattias Larsson SLU Alnarp

Per Sundin Skogsstyrelsen

Sven Jensén Skånes Hembygdsförbund

Ulla Berglund Skogsstyrelsen